

Votaziun chantunala dal pievel dals 25 da november 2007

Explicaziuns dal cussegl grond

Revisiun parziala da la lescha da sanadad

Igl è cumprovà ch'il fimar donnegescha la sanadad da las fimadras e dals fimaders, ma er la sanadad da las nunfimadras e dals nunfimaders. Entant che las fimadras e ch'ils fimaders pon decider sez, sch'ellas e sch'els vulan periclitir lur sanadad, n'han las nunfimadras ed ils nunfimaders – ch'èn dal rest la maioritad da la populaziun – per regla betg questa opziun en quai che reguarda il fimar passiv. Per proteger la sanadad da las nunfimadras e dals nunfimaders dovri ina regulaziun en ina lescha. Tenor quella duai vegnir scumandà da fimar en localitads serradas ch'èn accessiblas al public. Cun integrar en la lescha la pussaivladad da stgaffir locals da fimar vegni a medem temp tegnì quint en moda adequata dals interess da las fimadras e dals fimaders.

Ultra da quest intent principal che vegn persequità cun questa midada da la lescha da sanadad vegnan descrits – en il rom da la revisiun parziala qua avant maun – pli precisamain ils cas, en ils quals las medias ed ils medis en lieus cun apotecas han il dretg da consegnar medicaments. Da l'autra vart vegni permess a las apotecras ed als apotechers d'organisar il servetsch d'urgenza tenor regiuns – sco las medias ed ils medis.

Ultra da quai vegnan fatgas adattaziuns en la lescha da sanadad pervia da midadas en il dretg surordinà (obligaziun per ils ospitals privats d'acceptar personas malsaunas e disgraziadas; obligaziun da dumandar ina permissiun per manar ospitals publics; realisaziun da la lescha federala davart la transplantaziun d'organs, da tessids e da cellas).

La finala vegni scumandà da cultivar spezias da chonv ch'èn adattadas da vegnir consumadas sco narcotics.

Explicaziuns a partir da p. 3

Project da votaziun p. 12

Stimadas conburgaisas e stimads conburgais

Nus As suttamettain il suandant project per la votaziun:

revisiun parziala da la lescha davart ils fatgs da sanadad dal chantun Grischun (lescha da sanadad)

Cun la revisiun parziala da la lescha da sanadad duain vegnir cuntanschidas las suandantas finamiras:

- protecziun da las nunfimadras e dals nunfimaders cunter il fimar passiv
- descripciun precisa dals cas, en ils quals las medias ed ils medis en lieus cun apotecas han il dretg da consegnar medicaments
- obligaziun per ils ospitals privats e per las clinicas privatas d'acceptar personas malsaunas e disgraziadas
- introducziun d'ina obligaziun da dumandar ina permissiun per manar ospitals publics
- realisaziun da las directives da la lescha federala davart la transplantaziun d'organs, da tessids e da cellas (lescha da transplantaziun)
- scumond da cultivar spezias da chonv ch'èn adattadas da vegnir consumadas sco narcotics

Ils 19 d'avrigl 2007 ha il cussegl grond deliberà la revisiun parziala da la lescha da sanadad cun 81 cunter 0 vuschs tar 3 abstenziuns. Cunter quest conclus è vegnì fatg in referendum. Nus As suttamettain perquai il suandant project per la votaziun.

A. Il project da votaziun en detagl

1. Protecziun da las nunfimadras e dals nunfimaders cunter il fimar passiv

1.1. Fimar passiv – tge è quai?

Dal fimar passiv discurren ins, sche persunas che na fiman betg inhaleschan – cun il flad – il fim da tubac che deriva da fimadras e da fimaders.

1.2. Consequenzas dal fimar passiv per l'organissem da l'uman

Numerusas lavurs scientificas mussan che persunas ch'èn exponidas al fimar passiv pon survegnir las medemas malsognas sco fimadras e fimaders.

Ultra d'irritaziuns dal tract respiratoric, da tuss, da difficultads da respirar u da respiraziun asmatica en cas d'activitads corporalas è il fimar passiv er la raschun per mal il chau, per sturnizi, per mancanza da flad e per ina predisposiziun pli acuta areguard infecziuns. Il fimar passiv è dentant oravant tut er in motiv per il svilup da numerusas malsognas cronicas frequentas sco er per raschuns da la mort tar persunas creschidas.

Perquai che lur organs n'èn betg anc sviluppads dal tutfatg, èn uffants pitschens periclitads anc pli fitg tras il fimar passiv che persunas creschidas. Uffants pitschens inhaleschan dapli substanzas nuschaivlas cun il flad, perquai ch'els tiran dapli flad en cumparegliaziun cun persunas creschidas. Uffants ch'èn exponids al fimar passiv han savens ina funcziun dal lom ch'è reducida. E quai resta er uschia, cur ch'els èn creschids. Ultra da quai s'augmenta la probabilitad ch'in uffant po survegnir asma.

Tras il fimar passiv nunvoluntar vegnan engrevgiads er uffants che n'èn betg anc naschids. Las substanzas toxicas dal fim da tubac che la mamma inhalescha, cuntanschan – sur la placenta e sur las avainas da la corda da l'umbli – directamain l'uffant. Uschia s'augmentan las ristgas per in pais da naschientscha bass, per ina naschientscha prematura e schizunt per ina naschientscha d'in uffant mort.

1.3. Introducziun d'in scumond parzial da fimar en localitads ed en stabiliments serrads ch'èn accessibels al public (art. 15a al. 1 lit. a)

Sco quai ch'igl è vegnì mussà qua survart, è il fimar passiv in privel per la sanadad. En vista a questa circumstanza – e per proteger las nunfimadras ed ils nunfimaders – vegni scumandà da fimar en localitads serradas ch'èn accessiblas al public. Il fimar è permess mo en localitads separadas per fimadras e per fimaders. Questas localitads ston esser endrizzadas uschia, ch'il fim na po betg penetrar en las autras localitads.

Betg accessiblas al public e betg pertutgadas dal scumond èn p.ex. stanzas en hotels e purschidas da pernottar sumegliantas sco er stanzas singulas en chasas da persunas attempadas e da tgira.

1.4. Introducziun d'in scumond general da fimar sin areals da scola, en implants da sport da scola sco er en lieus da scuntrada e da tgira per uffants e per giuvenils (art. 15a al. 1 lit. b)

A l'intern ed a l'extern d'areals da scola e d'implants da sport da scola sco er da lieus da scuntrada e da tgira per uffants e

per giuvenils vegni – per motivs da la prevenziun – scumandà en general da fimar, q.v.d. tant per las scolaras e per ils scolars sco er per las personas d'instrucziun.

En quests implants n'èsi betg admiss d'installar localitads separadas per fimadras e per fimaders. A las personas d'instrucziun n'èsi pia er betg permiss da fimar sin l'areal da scola.

Tar ils «lieus da scuntrada» tutgan centers da temp liber ed indrizs sumegliants. La noziun dals «lieus da tgira» cumpiglia purschidas d'assistenza sco canortas d'uffants pitschens, scolinas, maisas da mezdi e.u.v.

1.5. Pussaivladad da far in'exceptiun dal scumond general da fimar sin areals da scola, en implants da sport da scola sco er en lieus da scuntrada e da tgira per uffants e per giuvenils en cas d'occorrenzas per personas creschidas (art. 15a al. 2)

Tar occorrenzas che sa drizzan per gronda part a personas creschidas, sco p.ex. tar ina sairada da musica, pon las vischnancas conceder ina permissiun da fimar che sa restrenscha a l'occorrenza correspundenta, e quai en localitads separadas che na servan betg a l'instrucziun u en lieus definids a l'extern da quests stabiliments.

2. Descripziun precisa dals cas, tar ils quals las medias ed ils medis en lieus cun apotecas han il dretg da consegnar medicaments (art. 36, art. 50a, art. 50b)

En lieus cun in'apoteca che garantescha di e notg in servetsch d'urgenza perma-

nent, han las medias ed ils medis in dretg restrenschì da consegnar medicaments. Sin basa da l'art. 36 al. 3 da la lescha da sanadad dastgan ellas ed els consegnar medicaments mo per l'applicaziun immediata vi da personas a chascun da consultaziuns, en cas urgents ed en cas da visitas a chasa sco er per garantir in emprim provediment.

En la pratica èsi sa mussà ch'i po – sch'i po in summa – vegnir sclerì mo cun custs sproporziunads, sch'i sa tracta d'in cas d'urgenza en il cas concret. Plinavant n'è la noziun da la garanzia d'in emprim provediment betg definida suffizientamain en la lescha.

Ils cas, en ils quals in medicament po vegnir consegnà, vegnan circumschits da nov en l'art. 36 al. 3 uschia, ch'i po vegnir controllà cun ina lavur administrativa giustifitgbla, sche la restricziun dal dretg da consegnar medicaments è vegnida observada. Las medias ed ils medis che n'han betg ina permissiun da manar in'apoteca privata dastgan d'ina vart applitgar medicaments durant la consultaziun sco fin ussa. Per mintga diagnosa dastgan ellas ed els plinavant consegnar da l'autra vart la stgatla originala la pli pitschna.

Per pudair controllar che la stgatla originala la pli pitschna vegnia consegnada mo ina giada per mintga diagnosa, vegnan questas medias e quests medis obligads da permetter als organs da la polizia da sanadad da prender invista dals quintes da las furnituras e dals furniturs da medicaments, da lur quintes da medicaments ch'els tramettan a las assicuranzas sco er dals rapports medicinali.

En cas ch'ina media u ch'in medi cuntrafa a la restricziun dal dretg da consegnar medicaments, po ses dretg da consegnar medicaments vegnir retratg durant in fin tschintg onns. Er ina cuntravenziun per ne-

gligientscha basta per privar quest dretg. La privaziun dal dretg da consegnar medicaments po er vegnir disponida, sch'ina media u sch'in medi na permetta betg als organs da la polizia da sanadad da prender invista dals documents ch'èn ennumerads en l'al. 4.

3. Furmaziun da regiuns per garantir il servetsch d'urgenza da las apotecas (art. 44)

Tenor la legislaziun vertenta han las apotecas publicas en lieus senza medias e senza medis che dispenseschan sezs, l'obligaziun da mantegnair di e notg in servetsch d'urgenza permanent per garantir il provediment farmaceutic da la populaziun.

La garanzia d'in servetsch d'urgenza permanent durant 24 uras è cumbinata cun custs da personal considerabels per las apotecas en lieus cun mo ina u eventualmain cun duas apotecas. Da nov e cun l'approvaziun da l'uffizi da sanadad vegnan las apotecas perquai autorisadas d'organisar il servetsch d'urgenza tenor regiuns – sco las medias ed ils medis e sco las dentistas ed ils dentists.

4. Obligaziun per ils ospitals privats e per las clinicas privatas d'acceptar personas malsaunas e disgraziadas (art. 19)

Dapi l'introducziun da la lescha federala davart l'assicuranza da malsauns l'onn 1996 èn ils chantuns obligads da resguardar er las puschidas dals ospitals privats e da las clinicas privatas, cur ch'els planiseschan in provediment cun ospitals che correspunda als basegns. Ils ospitals pri-

vats e las clinicas privatas ston pia vegnir obligads d'acceptar personas malsaunas e disgraziadas durant las uras da manschi ordinarias, er senza in'assegnaziun tras ina media u tras in medi.

5. Introducziun d'ina obligaziun da dumandar ina permissiun per manar ospitals public (art. 25 al. 1)

Cuntrari als ospitals privats ed a las clinicas privatas na dovri oz – tenor l'art. 25 da la lescha da sanadad – betg ina permissiun per manar ospitals public. Tras l'introducziun da l'obligaziun da dumandar ina permissiun per manar ospitals public vegnan ils ospitals public suttamess a la surveglianza da la polizia da sanadad. Quai è p.ex. necessari per pudair relaschar prescripziuns areguard la qualitat e per pudair controllar, sche questas prescripziuns vegnan observadas.

6. Realisaziun da la lescha federala davart la transplantaziun d'organs, da tessids e da cellas (art. 22a)

Tenor l'art. 13 da la lescha federala davart la transplantaziun d'organs, da tessids e da cellas (lescha da transplantaziun), che l'assemblea federala ha deliberà ils 8 d'october 2004, dastgan tessids regenerabels e cellas regenerablas vegnir prelevads da personas che n'èn betg ablas da giuditgar u ch'èn minorennas mo, sche quests tessids u sche questas cellas vegnan implantads ad in genitur, ad in uffant, ad ina sora u ad in frar da la donatura u dal donatur. In'ulteriura premissa è che la represchentanta legala u ch'il represchentant legal dettia libramain ses consentiment en scrit. Plinavant sto ina instanza

independenta, che vegn designada dal chantun, dar ses consentiment.

Sco istanza independenta en il senn da la lescha da transplantaziun vegn designà la presidenta resp. il president da la dregira districtuala.

7. Scumond da cultivar spezias da chonv ch'èn adattadas da vegnir consumadas sco narcotics (art. 15b)

Cunquai ch'il consum da narcotics è in privel per la sanadad publica, vegni scumandà da cultivar spezias da chonv ch'èn adattadas da vegnir consumadas sco narcotics.

Admissibla è vinavant la cultivaziun da spezias da chonv ch'èn enumeradas en il catalog da spezias da plantas d'ielì e da plantas da fibras (aggiunta 4) da l'ordinaziun da l'uffizi federal d'agricultura davart il catalog da spezias da graun, da tartuffels, da plantas da pavel, da plantas d'ielì e da plantas da fibras sco er da ravas da zutger (ordinaziun davart il catalog da spezias; CS 916.151.6). Tar questas spezias da chonv pon ins partir dal fatg ch'ellas na sajan betg adattadas da vegnir consumadas sco narcotics e che la sanadad publica na saja correspudentamain betg periclitada.

En tsherts cas poi esser inditgà da cultivar autras spezias da chonv, p.ex. en il rom da studis medicinali (terapia cunter dolurs). En tals cas vegn la regenza autorisada d'abolir il scumond da cultivar chonv.

C. Ils arguments dal comité da referendum

Preziadas confederadas e preziads confederads

Preziadas fimadras e preziads fimaders, preziadas nunfimadras e preziads nunfimaders

Nus n'avain betg l'interess da manar in cumbat cunter las nunfimadras e cunter ils nunfimaders – na, per nus vai oravant tut per la libertad persunala da decider. Nus vulain cuntanscher nossa finamira cun differenziar ils manaschis tras ils tatgaders ch'èn vegnids svilupads spezialmain per quest intent. Quai vul dir che l'interprendidra u che l'interprendider decidia sez, tge manaschi ch'ella u ch'el vul manar, e che mintga persuna possa da l'autra vart decider sezza, sch'ella vul visitar in tal manaschi u betg.

Sin la gronda part da las portas d'entrada dals hotels figurescha il tatgader da la societad svizra da las hotelieras e dals hoteliers che valitescha il manaschi. Sch'in giast vul giudair ses segiurn en in hotel da 4 stailas, na vegn el franc betg ad ir en in hotel da 2 stailas. Il medem vala er viceversa. Pia: libra decisiun davant la porta da l'hotel.

En la gronda part dals manaschis da gastronomia penda medemamain il «checkpoint da giuvenils», per ch'ils giuvenils percorschian immediatamain ch'els na survegnan betg alcohol senza document d'identidad.

Plinavant sa distinguan ils manaschis da gastronomia cun tatgaders da las firmas da cartas da credit, per che mintga giast sappia, tge cartas da credit ch'èn accettadas. E cun quai fissan nus puspè tar la libra decisiun da l'interprendidra u da l'interprendider e dals giasts.

Tar la differenziaziun tutga er la carta da menu davant l'entrada dal restaurant. Qua po il giast s'infurmar davart la purschida e davart il pretsch, ed alura decider sez, sch'el vul entrar en quest manaschi. Pia puspè: libra decisiun davant il restaurant.

Il 22 da matg 2007 ha in ustier da Locarno prendì il pled en il «Blick Aktuell», pagina 7, ed ha ditg il suandant: «Dapi ch'ìl scumond da fimar è vegnì introducì en il Tessin, avain nus perditas da la svieuta fin 50%.»

Economicamain èsi logic per mintga burgaisa e per mintga burgais che pensa sco ina interprendidra resp. sco in interprendider, che perditas da la svieuta chaschunan ina quota da dischoccupaziun pli gronda. Sch'in burgais lavurus sa scuntra numnadamain la saira suenter la lavur cun ses collegas al tavulin, è quai enorm impurtant per l'economia e per la comunicaziun en il vitg u en la citad. Sch'ì vegn introducì in scumond da fimar, vegn il lavurant – che na dastga gea betg fimar en bleras plazzas da lavur – a baiver mo ina biera ed alura ad ir a chasa. Sch'igl è permess da fimar, baiva quest lavurant en media dapli ch'ina biera. Cun in scumond da fimar resulta ina perdita da la svieuta. Considerai mo ina giada, tut tge che dependa da la gastronomia. Sche nus avessan da far perditas da la svieuta, vegnissan nus natiralmain er a pudair engaschar main collavuraturas e collavuratur. Er las furnituras ed ils furniturs avessan main daners, ed i fiss puspè necessari da reducir il personal. Tgi èn las furnituras ed ils furniturs? Ils negozis da victualias, las mazlarias, las pasternarias e cunzunt las bierarias e las producentas da bavrondas, che han gia da cumbatter per surviver, sco er tut ils manaschis artisanals.

Pudain nus esser uschè nunresponsabels

ed ans prestar ina quota da dischoccupaziun pli gronda? Tras ina rata da dischoccupaziun pli gronda daventass natiralmain er la capaciad da cumpra bier mendra. Sche la capaciad da cumpra è indeblida, tutga quai medemamain tut las fatschentas e tut las interpresas che vivan dal bainstar da las burgaisas e dals burgais.

60% da las ustieras e dals ustiers ch'èn vegnids dumandads da la firma «TNS Emnid – Medienforschung», Germania, spetgan perditas da la svieuta, sch'in scumond total da fimar vegniss introducì en la gastronomia. In terz quinta schizunt da stuaier reducir il personal. Er las emploias ed ils emploiads en la gastronomia teman per lur entrada e per la segirezza da lur piazza da lavur.

Las cifras d'auters pajais dattan raschun ad ellas ed ad els: L'Irlanda ha introducì il mars 2004 il scumond da fimar en la gastronomia. Las consequenzas èn fin 1000 pubs serrads cunzunt en il territori rural, da quai 437 pubs mo durant ils onns 2005 e 2006, perditas da la svieuta fin 16%, 7500 plazzas da lavur ch'èn idas a perder, reducziun da giasts dad 8%, reducziun da la svieuta da bavrondas dad 11%. En Scozia dapi il mars 2006 perditas da la svieuta da 39% tar bavrondas en pubs. En Norvegia reducziun da las svieutas da biera da 6% dapi il zercladur 2004, 2650 plazzas da lavur ch'èn idas a perder (directamain ed indirectamain). A New York, tenor «Ridgewood Economic Associates», perditas da 37 milliuns dollars tar il product naziunal dapi l'onn 2003, ed en Canada, tenor ina comunicaziun dad «Economic Consulting Evans, Carroll & Ass.» perditas da la svieuta da 20% dapi il cumenzament da l'onn 2004 (vesair en quest connex: www.toleranz-fuer-raucher.de).

Mintga interprendidra e mintga interprendider ha emprendì da prender e da

realisar decisiuns sco er da surpigliar las consequenzas en cas da decisiuns sbagliadas, e quai cun la consequenza che ses manaschi vegniss indebli economica-main resp. stuess vegnir serrà.

Sch'ins considerescha, quantas plazzas da lavur che dependan da la vendita e dal consum dals utensils da fimar, vesa mintga burgaisa e mintga burgais svelto, ch'ina restricziun avess consequenzas fatalas. Lain considerar la situaziun al cumenzament da l'onn 2005, cur ch'il stadi ha pretendì in pretsch minimal da 6 francs per ina stgatlga cigarettas. Mo sis mais pli tard han ins pudì leger en la pressa ch'il stadi e che la AVS perdian milliuns francs pervia da la cuntribanda cun cigarettas. Il stadi e la AVS na pon betg desister dals milliuns or dal retgav tras ils utensils da fimar, schizunt la AVS vegn a stuair auzar sias contribuziuns pervia da las perditas. Lain pia laschar decider las interpretidras ed ils interpretidders sez, sch'ì duai vegnir fimà en lur manaschi u betg. Sche l'economia prosperescha numnadain, vai er vinavant bain cun las burgaisas e cun ils burgais. En l'avegnir vegni a dar interpretidras ed interpretidders avunda, che reageschan sin ils basegns da las nunfimadras e dals nunfimaders e che introduceschan zonas senza fim, sco quai che blers manaschis da gastronomia han gia fatg.

Perquai propagain nus la soluziun spagnola che tegna quint da propi tut ils interess. En Spagna ston tut ils locals (che quai sajan restaurants u bars) ch'èn pli gronds che 100 m² daventar locals senza fim. Sche las ustieras e sch'ìls ustiers vulan quai, pon ellas ed els installar in local separà per fimadras e per fimaders. Locals ch'èn pli pitschens che 100 m² pon decider sez, sch'els vulan permetter da fimar u betg. Plinavant sto mintga manaschi da

gastronomia signalisar en moda bain vesaivla da dador, sch'ì dastga vegnir fimà en quest manaschi u betg.

Uchia po mintga giast tscherner sez tranter locals cun fim u tranter locals senza fim.

C. Ils arguments dal cussegl grond

Il referendum ch'il comité da referendum ha fatg cunter la revisiun parziala da la lescha da sanadad sa drizza sulettamain cunter la regulaziun che la lescha prevesa per proteger las nunfimadras ed ils nunfimaders cunter il fimar passiv. Ils arguments dal comité da referendum sa laschan resummar en ils suandants quatter puncts:

1. Il scumond da fimar signifitgescha ina restricziun da la libertad da decider da las ustieras e dals ustiers sco er da las visitadras e dals visitaders da las ustieras.
2. Il scumond da fimar chaschuna perditas da la svieuta en ils manaschis da restauraziun.
3. Il scumond da fimar periclitescha plazzas da lavur en ils manaschis da restauraziun sco er en ils manaschis da furniziun.
4. Il scumond da fimar reducescha las entradas da la AVS or da la taglia sin il tubac.

Sco ch'ì vegn mussà qua sutvart, n'èn ils arguments dal comité da referendum betg persuadents:

1. *Il scumond da fimar signifitgescha ina restricziun da la libertad da decider da las ustieras e dals ustiers sco er da las visitadras e dals visitaders da las ustieras.*

La libertad da decider da las ustieras e dals ustiers na vegn betg restrenschiada tras la

lescha previsa. Mintga ustiera e mintga ustier ha la pussaivladad d'installar in local per fimadras e per fimaders (local da fimar), nua ch'ì po er vegnir servì. Anc blier main vegn restrenschiada la libertad da decider da las visitadras e dals visitaders da las ustarias. Il cuntrari è il cas! En l'avegnir po la visitadra u il visitader d'ina ustaria decider, sch'ella u sch'el vul sa render en la part principala dal manaschi da restauraziun, nua ch'ì na vegn betg fimà, ubain sch'ella u sch'el vul ir en il local da fimar e consumar là insatge. Sch'in giast vul fimar, vegn el a chattar en la gronda part dals locals in local da fimar ch'è marcà cleramain sco tal, en il qual el po fimar sia cigaretta senza vegnir disturbà. En la gronda part dals manaschis da restauraziun n'ha oz la visitadra u il visitader d'ina ustaria betg questa opziun. La soluziun differenziada che vegn proponida porch'a a las ustarias ed als hotels diversas pussaivladads da realisaziun.

Er l'ultim monitoring da tubac da l'uffizi federal da sanadad publica (UFSP) musa che la libertad da decider da las visitadras e dals visitaders da las ustarias n'è actualmain betg anc avant maun. 84 pertschient da las personas dumandadas sa sentivan exponidas l'onn 2006 al fim d'auters giasts. 56 pertschient da las personas dumandadas sa sentivan cleramain mulestadas dal fim d'auters giasts dal restaurant. 35 pertschient han inditgà ch'ì sa sentian fitg mulestads, ed ulteriurs 21 pertschient han inditgà ch'ì sa sentian vaira fitg mulestads.

2. *Il scumond da fimar chaschuna perditas da la svieuta en ils manaschis da restauraziun.*

Ils exempels che vegnan preschentads dal comité da referendum e che preten dan che scumonds da fimar chaschunian

perditas da la svieuta, na pon betg vegnir transferids sin la soluziun ch'è previsa en il chantun Grischun. Uschia vala in scumond absolut da fimar en ustarias en Engalterra, en Estonia, en Irlanda, en Italia, en Lettonia, a Malta ed en Scozia. Ma en quests pajais manca la pussaivladad d'installar in local separà per fimadras e per fimaders. En il Grischun vegn la gronda part dals manaschis da restauraziun ad esser en cas d'installar in local da fimar. Pia vegnan las fimadras ed ils fimaders a visitar er vinavant quests manaschis da restauraziun. Eventualmain vegnan er personas che desistan per il mument da visitar manaschis da restauraziun, perquai ch'ellas sa sentan mulestadas dal fim, puspè a visitar pli savens manaschis da restauraziun. Tenor la tendenza pon ins perquai partir dal fatg che la protezzion planisada da las nunfimadras e dals nunfimaders cunter il fim n'haja naginas influenzas negativas sin la svieuta en ils manaschis da gastronomia.

3. *Il scumond da fimar periclitescha plazzas da lavur en ils manaschis da restauraziun sco er en ils manaschis da furniziun.*

Sco quai ch'igl è gia vegnì explitgà qua survart, pon ins partir dal fatg ch'il consum en la gastronomia na vegnia betg a sa reducir, perquai che quella gliעד che sa senta mulestada dal fim e che guntgescha pervia da quai las ustarias, vegn puspè a consumar dapli prestaziuns gastronomicas. Pia na ston ins er betg supponer che piazzas da lavur sajan periclitadas.

4. *Il scumond da fimar reducescha las entradas da la AVS or da la taglia sin il tubac.*

Sch'il consum da cigarettas sa sminuescha effectivamain en consequenza dal

scumond da fimar, sa reduceschan bain las entradas da la AVS or da la taglia sin il tubac. Questa reducziun è dentant blier pli pitschna che la reducziun dals custs da sanadad che po vegnir spetgada, sch'ìl consum da cigarettas sa sminuescha efectivamain. In'analisa dal scumond general da fimar en restaurants, en bars ed en autras localitads publicas da l'Italia ha mussà ch'ìl dumber da pazientas e da pazients cun in infarct acut dal cor è sa reduci considerablamain. Perquai che questa regulaziun è vegnida introducida pir dacurt, n'èn studis voluminus da lunga durada betg anc avant maun. Tuttina sa verifitgescha qua tras er en Italia la tendenza che sa mussa en pajais, nua ch'ìgl è gia scumandà dapi blers onns da fimar. Ina meglieraziun da la sanadad da la populaziun tras scumonds consequents da fimar cumprovan betg mo ils resultats actuals da l'Italia, mabain er dals Stadis unids. Scienziadas e scenziads da l'universitad da Colorado han pudì observar

resultats sumegliants 18 mais suenten ch'ìn scumond da fimar en la publicitad ed a la piazza da lavur è entrà en vigur. En l'intschess da la citad da Pueblo èn sa reducidas las entradas en ospitals pervia d'infarcts dal cor per bunamain in terz.

D. Proposta

Il cussegl grond ha deliberà la revisiun parziala da la lescha da sanadad cun 81 cunter 0 vuschs tar 3 abstenziuns. Nus As proponin, charas conburgaisas e chars conburgais, d'acceptar quest project da votaziun.

En num dal cussegl grond

Il president dal cussegl grond:

Leo Jeker

L'actuar:

Claudio Riesen

Project da votaziun

Lescha davart ils fatgs da sanadad dal chantun Grischun (lescha da sanadad)

midada dals 19 d'avrigl 2007

Il cussegl grond dal chantun Grischun,

sa basond sin l'art. 87 da la constituziun chantunala, suenter avoir gi' invista da la missiva da la regenza dals 9 da schaner 2007

concluda:

I.

La lescha davart ils fatgs da sanadad dal chantun Grischun dals 2 da december 1984 vegn midada sco suonda:

Art. 6a lit. e fin g

L'uffizi cumpetent:

- e) maina las proceduras penals da la polizia sanitaria;
- f) po communitgar las datas ch'èn necessarias per proteger la sanadad publica als posts ch'èn incumbensads da manar ils registers naziunals davart las personas che pratitgeschan ina professiun en il sectur da la sanadad;
- g) decretescha la retratga da la permissiun da manar in'apoteca privata respectivamain da l'autorisaziun da consegnar medicaments tenor l'artitgel 36 alinea 3.

Art. 15a

¹ Igl è scumandà da fimar:

- a) en localitads serradas ch'èn accessiblas al public, sche quai na succeda betg en localitads accessoricas separadas ch'èn marcadas correspondentamain per fimaders;
- b) a l'intern ed a l'extern d'areals da scola e da stabiliments da sport da scola sco er da lieus da scuntrada e da tgira per uffants e per giuvenils.

Protezziun da
nunfimaders

² Il scumond da fimar tenor l'alineia 1 litera b po vegnir aboli da las vischnancas per arranschaments e per occurrenzas che sa drizzan per gronda part a persunas creschidas, u per stabiliments da scola che han sulettamain ina purschida da furmaziun postobligatorica, sch'i vegn fimà en localitads separadas che na servan betg al manaschi da scola u en lieus definids a l'extern dal stabiliment da scola.

Art. 15b

¹ La cultivaziun da spezias da chonv ch'èn destinadas al consum sco narcotics è scumandada.

Cultivaziun da chonv

² Per cas motivads po la regenza prevair excepziuns.

Art. 19

Clinicas publicas e privatas ed ospitals publices e privats èn obligads d'acceptar persunas malsaunas u blessadas er senza enviament tras il medi. L'obligaziun dals ospitals publices d'acceptar persunas malsaunas u blessadas exista di e notg.

Art. 22

aboli

Art. 22a

¹ Il president da la dretgira districtuala giuditgescha, sch'igl è admissibel da prelevar tessids regenerabels e cellas regenerablas da persunas che n'èn betg ablas da giuditgar u ch'èn minorennas.

Instanza indipendente per transplantaziuns

² Per la procedura valan ils artitgels 10 e 12 da la lescha introductiva tar il cudesch civil svizzer ¹⁾.

Art. 25 al. 1

¹ Il manaschi d'ospitals publices e privats e da clinicas publicas e privatas basegna ina permissiun.

Obligaziun da dumandar ina permissiun

Art. 26

Clinicas privatas ed ospitals privats èn obligads da prestar agid medicinal a mintgin en cas urgents.

Obligaziun d'assistenza dals ospitals privats e da las clinicas privatas

Art. 36

¹ Cun la permissiun da l'uffizi pon medis, ospitals, clinicas, bogns da cura e chasas da tgira manar in'apoteca privata.

² La permissiun vegn concedida a medis, sche la pratica vegn exequida en ina vischnanca senza apoteca publica che garantescha in provediment

---

¹ DG 210.100

permanent da la populaziun e sch'igl exista la garanzia ch'ils medicaments vegnian depositads e consegnads en moda e maniera cumpetenta. La vendita libra u la furniziun da revendidors n'è betg permessa.

³ Ils medis che n'han nagina permissiun per manar in'apoteca privata èn autorisads:

- a) d'applitgar medicaments durant la consultaziun;
- b) da consegnar per mintga diagnosa sunter la consultaziun l'unitad originala la pli pitschna d'in medicament.

Art. 44

¹ En vischnancas senza medis che dispenseschan sezs èn las apotecas publicas obligadas da mantegnair di e notg in servetsch permanent d'urgenza per garantir in provediment farmaceutic da la populaziun.

² Apotecas che sa chattan en stretga vischinanza pon – cun l'approvaziun da l'uffizi – far ensemen il servetsch d'urgenza.

Art. 49 al. 3 e 4

³ Cuntravenziuns cunter l'artitgel 15a vegnan chastiadas da la vischnanca cun ina multa fin 100 francs, en cas da repetiziun fin 500 francs.

⁴ alinea 3 d'enfin ussa

Art. 50 al. 2 fin 4

² Tar cuntravenziuns cunter l'artitgel 15b alinea 1 vegni decretà che las plantas cultivadas vegnian destruidas.

³ alinea 2 d'enfin ussa

⁴ alinea 3 d'enfin ussa

Confiscaziun,
destrucziun,
serrada d'in
manaschi

Art. 50a

Sch'i dat in suspect motivà ch'i vegnia cuntrafatg cunter la restricziun da l'autorisaziun da consegnar medicaments, ston ils medis permetter als organs da la polizia sanitaria da prender invista dals quints dals furniturs da medicaments, dals quints da medicaments a las assicuranzas e dal rapport medicinal.

Restricziun da
l'autodispensa-
ziun
1. obligaziun da
conceder l'invista

Art. 50b

⁵ En cas da cuntravenziuns intenziunadas u per negligentscha cunter la restricziun da consegna da l'artitgel 36 alinea 3 litera b u en cas che la permissiun da prender invista dals documents tenor l'artitgel 50a na vegn betg concedida, pon ils medis pertutgads vegnir privads da l'autorisaziun da consegnar medicaments per ina durada dad in fin tschintg onns.

2. privaziun da la
permissiun da
consegnar
medicaments

II.

Questa revisiun parziala è suttamessa al referendum facultativ.

La regenza fixescha il termin da l'entrada en vigur da questa revisiun parziala.

Votar è pli simpel che quai ch'ins pensa!

Sche Vus essas absenta u absent la dumen-
gia da votaziun u sche Vus duessas esser
impedida u impedi da votar a l'urna,
avais Vus las suandantas pussaivladads
da prender part a la votaziun:

1. Votaziun anticipada

Er en Vossa vischnanca avais Vus la pus-
saivladad da votar durant almain dus
dals ultims quatter dis avant il di da vota-
ziun, u

- da votar a l'urna
u
- da consegnar il cedel da votar en ina
cuverta serrada ad in uffizi commu-
nal.

2. Votaziun per corrispondenza

- Ils documents necessaris (cuverta da
resposta, cuverta da votar) survegnis
Vus automaticamain da la vischnanca.
- La cuverta da resposta u l'attest da
votar stuais Vus **suttascriver** en mintga
cas, autramain n'è Voss cedel betg
valaivel.
- Plinavant avais Vus duas pussaivladads
da votar per corrispondenza: Vus sur-
dais la cuverta da resposta a la **posta** u
Vus mettais la cuverta en ina **chascha
da brev da l'administraziun commu-
nala inditgada da la vischnanca**.

Vossa chanzlia communal As vegn a
responder tuttas dumondas en connex
cun la votaziun anticipada e cun la vota-
ziun per corrispondenza. Legiai per pla-
schair er las publicaziuns uffizias.